

**ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**

Розглянуто поняття інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Проаналізовано методики оцінювання інвестиційної привабливості, інструменти із залучення інвестицій, класифікацію інвесторів, фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, динаміка, залучення інвестицій.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах одним із пріоритетів забезпечення сталого розвитку і поліпшення своїх позицій у ринковому середовищі підприємств є активізація інвестиційних процесів. Інвестиційна привабливість при цьому відіграє роль ключового елемента, оскільки її динамічність залежить від можливостей підприємства відповідати умовам потенційних інвесторів [1].

Інвестиційна привабливість є важливою умовою розвитку вітчизняних підприємств незалежно від галузевої належності та форми власності відповідно до обраної економічної стратегії для досягнення конкурентних переваг. Тому будь-яке підприємство повинно постійно приділяти увагу питанням залучення інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про всебічне вивчення проблеми інвестиційних процесів, що широко представлена в працях сучасних вчених-економістів. В дослідженнях робиться наголос на необхідності обґрунтування взаємозв'язків між рівнем інвестиційної активності та інноваціями. Багато уваги приділяють фінансовим інвестиціям, які за даними статистики на сьогодні є найбільш пріоритетними об'єктами інвестування, ролі міжнародних інвестицій у забезпеченні зростання економіки України. У працях О. Кузьміна, А. Переседи, Н. Хрущ, О. Ястремської детально розглянуто питання створення систем інвестиційного менеджменту, розроблення інвестиційних стратегій, формування інвестиційних ресурсів, розроблення та обґрунтування реальних інвестиційних проектів. Науковий інтерес становлять дослідження, пов'язані із визначенням рівня соціальної значущості інвестицій. Водночас, відсутній єдиний підхід до проблем формування та підвищення інвестиційної привабливості як основи залучення інвестицій.

Відаючи належне науковій та практичній значущості праць учених, необхідно зазначити, що у вітчизняній і зарубіжній літературі недостатньо повно розкрито шляхи вирішення проблеми оцінювання інвестиційної привабливості підприємств, яка б узагальнювала результати господарювання не тільки за фінансовими, а й за всіма видами економічних ресурсів підприємства. Це зумовлює об'єктивну необхідність уточнення та подальшого розвитку цієї проблеми. Саме тому необхідне висвітлення результатів дослідження щодо оцінювання інвестиційної привабливості як основи інформаційної взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища [2].

Метою роботи є визначення сутності інвестиційної привабливості підприємств, дослідження їх видів та здійснення аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу досліджень. Інвестиційна привабливість підприємства – це його інтегральна характеристика як об'єкта потенційного інвестування з погляду його наявного стану, можливостей розвитку, обсягів і перспектив отримання і розподілу прибутку, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства, його ділової активності та рентабельності. Вона поєднує у собі дані про ступінь очікуваної доходності, ризикованості та ліквідності потенційного капіталовкладення. Для інвестиційної привабливості важливий ступінь гарантованості, надійності та своєчасності досягнення цілей інвестора, основними з яких є: отримання прибутку у довготерміновій перспективі; отримання контролю над підприємством; отримання спекулятивного прибутку (за рахунок швидкої зміни курсу цінних паперів підприємства).

Визначення інвестиційної привабливості окремого підприємства здійснюється потенційними інвесторами в процесі визначення доцільності капітальних вкладень, вибору альтернативних об'єктів [3]. Інвестиційна привабливість підприємства повинна формуватися на кількох щаблях – рівні держави, регіону, галузі та безпосередньо самого підприємства [2].

На мотивацію іноземного інвестора впливають політичні, економічні, виробничі, конкурентні, маркетингові, екологічні фактори. Рівень інвестиційної привабливості підвищується за швидкого досягнення консенсусу інтересів між суб'єктами інвестиційного процесу. За кордоном набуто значний досвід щодо оцінювання підприємницького клімату. До теперішнього часу методи подібних оцінок, розроблені фірмами Rundt, ICRG, BERI, Frost & Sullivan стали вже загальноприйнятим стандартом, а результати досліджень наводять у вигляді оцінок ризику втрати вкладених коштів за різних обставин.

Для оцінювання інвестиційної привабливості використовують різноманітні методики, що дають змогу визначити її на макро, галузевому, регіональному рівнях, а також на рівні підприємства. Більшість учених дотримуються такої точки зору, що тільки комплексна оцінка всіх складників інвестиційного клімату країни, виявлення їх специфіки, встановлення взаємозв'язку між окремими елементами, а також забезпечення узгодження політики на рівні держави, регіону, галузі та підприємства, має бути враховано щодо створення інвестиційного привабливого економічного середовища.

Виділяють два основні підходи для оцінювання інвестиційної привабливості. Відповідно до першого підходу, проводять індивідуальне оцінювання параметрів інвестиційного потенціалу й інвестиційного ризику, що дає змогу найбільш повно визначити значущість цих чинників під час реалізації інвестиційного проекту. Зокрема пропонується здійснювати розрахунок показника якості інвестиційного клімату, що надає можливість ранжувати області за такими групами: 1) найбільш сприятливі умови для розвитку інвестиційної діяльності; 2) достатньо сприятливі умови; 3) середні умови; 4) несприятливі умови; 5) несприятливі умови для розвитку інвестиційної діяльності.

Наявність значної диференціації між регіонами, поділ їх на відносно благополучні й неблагополучні є наслідком колишньої директивної політики з розміщення виробництва [4]. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів, проведений у 2013 р. Державною службою статистики України продемонстрував, що загалом по країні, у 2013 р. обсяг інвестицій становив 103330,3 млн грн. Обсяг капітальних інвестицій, що були здійснені у регіоні протягом певного проміжку часу, свідчить серед іншого про економічний стан підприємств області, що відображено на (рис.).

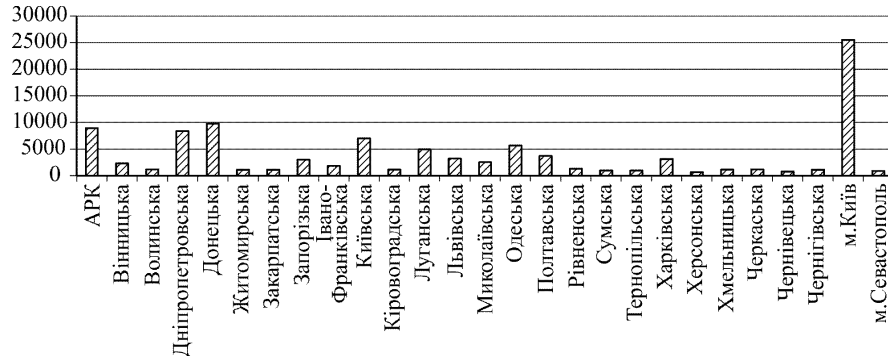

Рис. Обсяг інвестицій за регіонами в Україні за II квартал 2013 р.

Як видно з (рис. 1), найбільший обсяг інвестицій в основний капітал було здійснено в м. Київ (25509,7 млн грн). Також до регіонів з найбільшим рівнем капіталовкладень можна віднести: Донецьку (9747,3 млн грн.), Дніпропетровську (8377,3 млн грн), Київську (7006,0 млн грн) області та АРК (8928,2 млн грн). Найменше інвестицій було здійснено у Херсонський (658,9 млн грн), Тернопільський (964,7 млн грн) та Сумській області (977,8 млн грн) [5]. Така ситуація не є дивною, адже в цих областях знаходиться значно менше підприємств.

На цей час підприємства використовують безліч інструментів із залучення фінансування. Найпоширеніші способи залучення інвестицій: 1) Позики в кредитних організаціях. 2) Залучення інвестицій на фондовому ринку. 3) Залучення стратегічного інвестора.

Перший варіант найпростіший, але, водночас, один із найдорожчих. У цьому разі залучення коштів шляхом оформлення банківського кредиту основні (значущі) умови позики (обсяг, термін, величина процентної ставки тощо) визначаються кредитором, тобто банком, на підставі встановленої в цьому конкретному банку кредитної політики. Тому таке фінансування надається лише компаніям, що підтвердили свою платоспроможність і внесли необхідну заставу, вартість якої більша за кредит. У разі провалу інноваційного проекту компанія повертає кредит за рахунок власних коштів, статутного капіталу, продажу основних засобів виробництва.

Залучення інвестицій на фондовому ринку і пошук стратегічного інвестора потребують від підприємства відкритої звітності, контролю за фінансовими потоками, прозорості бізнесу. Чим вища інвестиційна привабливість підприємства, тим більша ймовірність отримати інвестиції. Кожен інвестор перес-

лідує свої цілі, вкладаючись у підприємство. Залежно від цілей інвесторів, можна розділити на дві групи: фінансових і стратегічних інвесторів.

Інвестор фінансового типу:

- 1) прагне до максимізації вартості компанії, має лише фінансовий інтерес – отримати найбільший прибуток переважно в момент виходу з проекту;
- 2) не прагне до придбання контрольного пакета;
- 3) не прагне змінити менеджмент компанії.

В Україні фінансові інвестори представлені інвестиційними компаніями і фондами, фондами венчурних інвестицій. Більша частина угод таких інвесторів проходить на вторинному ринку і прямо не приносять підприємству додаткових інвестицій, але покупка цінних паперів компанії призводить до зростання ринкової капіталізації компанії. Ці інвестори отримують прибуток з дивідендів або купонів, виплачуваних компанією, і зі зростання курсу цінних паперів підприємства.

Інвестор стратегічного типу:

- 1) прагне отримати додаткові вигоди для свого основного виду діяльності;
- 2) прагне до повного контролю, іноді ціною знищення компанії;
- 3) активно бере участь в управлінні компанією;
- 4) прагне інвестувати в компанії із суміжних галузей;
- 5) бере "участь" в інвестуванні, часто не обмежуючись конкретними термінами.

Українська специфіка стратегічного інвестування полягає в тому, що інвестор прагне до отримання повного контролю над фінансуванням бізнесу. Зазвичай стратегічним інвестором виступає компанія, діяльність якої пов'язана з бізнесом компанії, що купується інвесторами [6].

Загалом фактори, які впливають на стабільність підприємства та визначення його інвестиційної привабливості, можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх чинників потрібно віднести:

1. Регулятивні функції держави і система соціально-економічного керування макропроцесами – недостатність фінансової підтримки та контролю з боку держави призводить до поступового зникнення певних галузей економіки, також до неефективного використання ресурсів країни.
2. Наявність та можливість пошуку нових сировинних ресурсів – важливим аспектом економічної діяльності є ефективне використання ресурсів.
3. Рівень розвитку науки і технологій виробництва – це саме те, що має допомогти у пошуку недостатніх сировинних ресурсів або створенню нових інноваційних заходів їх здобуття.
4. Система правових відносин юридичних і фізичних осіб – недосконалість нормативно-правової бази України сприяє не тільки виникненню проблем під час узгодження взаємозв'язків осіб, а й нищівно впливає на імідж української економіки загалом.
5. Орієнтованість економіки на розвиток інновацій.

До внутрішніх факторів потрібно віднести рівень технічного і технологічного забезпечення підприємства, новітній підхід в організаційних та технологічних аспектах роботи підприємства, загальну якість менеджменту на підприємстві.

Висновки. Підсумовуючи усе наведене, необхідно зазначити, що проблема підвищення інвестиційної привабливості підприємств, і відповідно конкурентоспроможності, може бути вирішена лише після визначення та оцінювання усіх факторів, що впливають на її рівень як ззовні, тобто з боку держави, регіону та галузі, так із середини, з боку самого підприємства.

Тільки поєднання зусиль держави і окремих підприємств на різних щаблях формування інвестиційної привабливості дасть змогу українській економіці перебороти низку наявних проблем та здійснити залучення необхідного обсягу коштів для ефективного проведення реформ та прибуткової діяльності суб'єктів господарювання. Активізація інвестиційних процесів в Україні можлива за умов розроблення відповідних механізмів управління інвестиційною привабливістю суб'єктів господарювання, що потребує подальших досліджень.

Література

1. Аранчій Д.С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу / Д.С. Аранчій, С.А. Гончаренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2011. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://pdad.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/59.pdf>
2. Хобта В.М. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / В.М. Хобта, А.В. Мешков // Наукові праці Донецького національного технічного університету. – Сер.: Економічна. – 2009. – Вип. 37.3. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.masters.donntu.edu.ua/2011/iem/bashkevich/library/tez_10.htm
3. Мица В.В. Інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств / В.В. Мица, В. Нагорний // Міжнародна Інтернет-конференція Механізми формування конкурентоспроможності продукції, підприємств і територій. – 2012. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://stel-maschuk.info/archive-internetconference/52-conferencia-20-09-2012/297-2012-09-21-06-27-55.html>
4. Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства / О.В. Носова // Науково-аналітичний щоквартальний зб. Стратегічні пріоритети Національного ін-ту стратегічних досліджень. – 2007. – № 1(2). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/3-4-Nosova.pdf>
5. Державна служба статистики України: Капітальні інвестиції за регіонами. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Шаповалов В.В. Інвестиційна привабливість підприємства / В.В. Шаповалов // Управління розвитком. – 2012. – № 12. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1384>

Шапошникова Е.Н., Козуб Л.Ю. Инвестиционная привлекательность субъектов хозяйствования в современных условиях

Рассмотрено понятие инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования. Проанализированы основные методики оценки инвестиционной привлекательности, инструменты по привлечению инвестиций, классификация инвесторов, факторы, влияющие на инвестиционную привлекательность предприятия.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, динамика, привлечение инвестиций.

Shaposhnikova O.M., Kozub L.Yu. Investment attractiveness of the business entities in the modern world

The article deals with the concept of investment attractiveness entities. The basic methodology for assessing investment attractiveness of investment instruments, investors classification, factors affecting the investment attractiveness of the company.

Keywords: Investments, Investment attractiveness, dynamics, attraction of investments.

УДК 657

Доц. О.Б. Юрченко, канд. екон. наук –
Львівський НУ ім. Івана Франка

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ЗА НОВОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ

Досліджено теоретичні аспекти організації бухгалтерського обліку видатків бюджетних установ за новою економічною класифікацією та зміни у бюджетній звітності, пов'язані з введенням в облікову практику нових кодів видатків бюджету. Здійснено аналіз останніх законодавчих нововведень щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету.

Ключові слова: бюджетна звітність, видатки, економічна класифікація видатків, загальний фонд бюджету, капітальні видатки, нерозподілені видатки, спеціальний фонд бюджету, поточні видатки.

Постановка проблеми. З метою чіткого розмежування видатків бюджетних установ та одержувачів бюджетних коштів за економічними характеристиками операцій в обліковій практиці застосовується економічна класифікація видатків бюджету, яка забезпечує єдиний підхід до всіх учасників бюджетного процесу стосовно виконання бюджету.

Варто зауважити, що Впродовж останнього десятиріччя бухгалтери бюджетних установ та організацій постійно пристосовуються до змін як статей видатків бюджету, так і їх кодифікації.

Так, до 17.04.2012 р. бюджетні установи для відображення видатків загального і спеціального фонду бюджету використовували Інструкцію щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджену наказом Державного казначейства України від 25.11.2008 р., № 495 з постійними змінами та доповненнями. У 2012 р. регулювання видатків здійснювалося за Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженою наказом МФУ від 12.03.2012 р., № 333. З 1.01.2013 р. набула чинності нова Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 21.06.2012 р., № 754.

Введення в облікову практику нової економічної класифікації видатків бюджету призвели до змін статей видатків у кошторисах та в бюджетній звітності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових досліджень і публікацій підтверджує, що в Україні зростає інтерес вчених до теоретичних і практичних аспектів обліку видатків установ, що фінансуються за рахунок коштів державного та місцевого бюджету. Окремі напрями досліджень відображені в роботах таких вчених, як: В.Т. Александров, О.І. Ворона, П.К. Германчук, П.Й. Атмас, Ф.Ф. Бутинець, С.Л. Береза, І.В. Жиглей, Н.М. Малюга, О.В. Олійник, П.К. Германчук, П.Г. Петрашко, О.І. Ворона, І.Г. Голіков, Р.Т. Джога, С.В. Свірко, Н.М. Сідельник, Л.В. Дікань, Н.М. Зорій, Т.В. Конєва, В.І. Крисюк, М.М. Каленський, О.В. Юрченко, Ю.Д. Маляревський, В.О. Матвеева, Т.Г. Мельник, Л. Панкевич, М. Зварич, Р. Бойко, Л. Личенко, В.І. Самборський, А.А. Грищенко, С.В. Свірко, В.В. Сопко, І.Т. Ткаченко, М.С. Таврова, Л.В. Черничук та інші. Однак зміни у законодавстві, що регулю-